

תקנות רישוי עסקים
(תנאי תברואה נאותים לעסקים לא רפואיים לטיפול בגוף אדם)
התשנ"ג-1992 *

1. בתוקף סמכותי לפי סעיף 10 לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968, אני מתקין תקנות אלה:
הגדרות

- בתקנות אלה -
- "הל"ת" - הוראות למיתקני תברואה, התש"ל-1970, כמשמעותן בתקנה 1 לתקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאים ואגרות), התש"ל-1970 (להלן - תקנות התכנון והבניה), שהעתק מהן הופקד בכל לשכת בריאות מחוזית ונפתית;
- "המנהל" - המנהל הכללי של משרד הבריאות או מי שהוא הסמיכו לענין תקנות אלה;
- "הצו" - צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשל"ג-1973;
- "חומר חיטוי" - חומר לחיטוי כלי עבודה מן החמרים המפורטים בתוספת הראשונה;
- "חיטוי" - פעולה של השמדת מיקרואורגניזמים מחוללי מחלה או מזיקים אחרים;
- "ניקוי" - פעולה להסרת לכלוך;
- "עיקור" - השמדה של כל המיקרואורגניזמים;
- "עסק" - עסק שצוין בתוספת לצו, כמפורט בטור ג' בטבלה שבתקנה 2(א);
- "רפוא מורשה" - כמשמעותו בפקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976;
- "תכשיר לחיטוי עור" - תכשיר חיטוי מן המפורטים בתוספת השניה;
- "תכשיר לניקוי ידיים" - תמיסה מימית של כלורהקסידין ודטרגנט או תכשיר אחר שאישר המנהל כמתאים לניקוי ידיים.

2. תנאים לרישוי (תיקון: תשנ"ד)

(א) לא יינתן לאדם רשיון לעסק ולא ינהל אדם עסק שאמור לתת טיפולים מן סוג שפורט בטבלה שלהלן אלא אם כן הוא ממלא אחר הוראות תקנות אלה, לגבי סוג הטיפול לפי הענין, ונהלי העבודה שנקבעו לגביו בתוספת השלישית, אם נקבעו, הכל להנחת דעתו של המנהל:

טור ד' מס' הסימון בתוספת השלישית	טור ג' שם העסק בצו	טור ב' מס' העסק בצו	טור א' סוג הטיפול
1	מכון ליופי ולקוסמטיקה	69	הרחקת שיער
-	מכון ליופי ולקוסמטיקה	69	טיפול יופי וקוסמטיקה אחר
2	מספרה	76	טיפול בשיער אדם
3	כתובות קעקע - מקום לעשייתן	ב69	כתובות קעקע
4	עגילים - מקום לניקוב אוזניים לענידתם	ג69	ניקוב אוזניים לצורך עגילים
5	בית מרחץ, מקווה, סאונה	א46	סאונה
6	מכון עיסוי - מקום שבו נעשים עיסויים מכל סוג שהוא, למעט מכונים של קופות ובתי חולים	א118	עיסוי
7	סלון לפדיקור ברגליים, מכון ליופי ולקוסמטיקה ומספרה	76, 69 ו-89	פדיקור ומניקור

(ב) המנהל רשאי לדרוש מבעל העסק או מנהלו להראות בקיאות בתקנות אלה כתנאי לאישור בקשתו לרשיון.

3. צירוף נספחים לבקשת רשיון

- (א) לבקשת הרשיון לעסק יצורפו לאישור המנהל מפה מצבית והתכניות, שיצוינו בהם פרטים אלה:
- (1) תנוחה וחתך של העסק;
 - (2) רחבו, אורכו, גבהו וייעודו של כל חדר מחדרי העסק;
 - (3) מיקומם ומידותיהם הפנימיות של כל פתחי האוורור, ואם האוורור מיכני, המיתקנים וההספקים שלהם;
 - (4) סימון כל הקבועות הסניטריות, האבזרים, צינורות אספקת המים וצינורות השפכים, בציון קטרם, שיפועם ואופן סילוק השפכים;
 - (5) סימון מיתקני אשפה;

(ב) הסימון לענין פסקה 4 יהיה בהתאם לשרטוטים לדוגמא בהל"ת.

(ג) קנה מידה של התרשימים ההנדסיים יהיה 1:100 ורשאי המנהל לדרוש מן המבקש שיגיש תרשים תנוחה בקנה מידה 1:50.

(ד) במפה המצבית יצוינו פרטים אלה:

- (1) תרשים הסביבה בקנה מידה 1:2500;
- (2) תרשים המגרש בקנה מידה 1:250.

4. חידוש רשיון

- הוראות תקנה 3 יחולו על בקשה לחידוש רשיון זולת אם נתקיימו תנאים אלה:
- (1) מאז האישור האחרון של רשיון העסק לא חלו שינויים בפרטים שהוגשו לפי תקנה 3 ותרשימי התנוחה והחתך משקפים את המצב הקיים;
 - (2) לבקשה צורפה הצהרה בכתב, חתומה ביד המבקש, כי הנספחים שהוגשו לפי תקנה 3 בבקשה הקודמת משקפים את המצב הקיים בעת הגשת הבקשה לחידוש הרשיון.

5. שינויים במבנה

לפני הרחבת העסק או עריכת כל שינויים בו שיש בהם כדי לשנות את התרשימים ההנדסיים יוגשו לאישור המנהל הנספחים האמורים בתקנה 3(א), לפי הענין.

6. קירות ותקרות

קירות ותקרות של העסק יהיו -

- (1) בנויים בטון, לבנים, בלוקי מלט או כל חומר בניה קשיח אחר שאינו עץ או אסבסט;
- (2) נקיים ושלמים.

7. מחיצות

מחיצות פנימיות של העסק יהיו בנויות מחומר בניה הניתן לניקוי בנקל.

8. רצפה

- (א) רצפת העסק תהיה ללא שקעים ומרוצפת במרצפות או בחומר אחר שאישר המנהל.
- (ב) הרצפה תהיה תקינה ונקיה בכל עת.
- (ג) לא יותקן שטיח בחדר טיפול.

9. חדרי שירות

(א) לכל עסק יהיה חדר שירותים אחד לפחות.

- (ב) חדר השירותים יהיה צמוד לעסק, או במקום קרוב אליו שאישר המנהל.
- (ג) בתא השירותים תימצא אסלה שתתאים להל"ת.
- (ד) בתא השירותים יימצא תמיד נייר טואלט.
- (ה) בחדר השירותים יהיו כיור ומקור למים חמים וקרים שיתאים להל"ת.
- (ו) ליד הכיור יהיו תמיד סבון, אמצעי לניגוב ידיים לשימוש חד-פעמי ומכל לאיסוף פסולת.
- (ז) חדר השירותים וכל הציוד התברואי שבו יהיו תקינים, שלמים ונקיים בכל עת.

10. נקיון

המקום שבו מבוצע הטיפול יהיה נקי ומסודר בכל עת.

11. מים

- (א) בלי לגרוע מהוראות תקנה 9(ה) יהיה בעסק כיור לרחיצת ידיים עם מים זורמים.
- (ב) המים בעסק יהיו באיכות מי שתיה ותהיה אספקת מים חמים וקרים בכל שעות העבודה בעסק.
- (ג) בעסק הנמצא בבנין שבו מותקן מאגר מים, ינקה בעל העסק את המאגר באופן יסודי אחת לששה חדשים לפחות.

12. ריהוט וציוד

- (א) הרהיטים והציוד באזור הטיפול יהיו מצופים בחומר בלתי חדיר למים הניתן לרחיצה ולחיטוי.
- (ב) הרהיטים והציוד יהיו נקיים בכל עת.
- (ג) בעסק יהיו ארון לכבסים נקיים ומיתקן לאיסוף כבסים מלוכלכים.
- (ד) תהיה הפרדה באחסון של חמרי ניקוי וחיטוי מיתר החמרים לטיפול בלקוחות.

13. איסוף פסולת

- (א) בעסק יוצבו מכלי אשפה לאיסוף פסולת מוצקה, עם מכסה ומדרס רגל, במספר ובמקום המבטיח נקיון מתמיד, ולהנחת דעתו של המנהל.
- (ב) מכלי האשפה ידופנו בשקיות אשפה חזקות.
- (ג) כלים חדים ייארוזו במכל קשיח לפני סילוקם למכל אשפה.
- (ד) בעל העסק ידאג לכך כי -
 - (1) שקית הפסולת תיסגר היטב לפני סילוקה;
 - (2) השקיות יורחקו מדי התמלאן וכי מכלי האשפה יהיו נקיים תמיד.
- (ה) פסולת שאינה מורחקת בידי הרשות המקומית תסולק בידי בעל העסק באופן שלא ייגרם נזק או מפגע לסביבה, להנחת דעתו של המנהל.

14. כלי עבודה

- (א) לכל עובד בעסק יהיו לפחות שתי ערכות של כלי עבודה, באופן שיאפשר אספקה סדירה לשימוש של ערכות עבודה מחוטאות או מעוקרות, לפי הענין.
- (ב) כל כלי עבודה שבא במגע עם חלק חשוף של גוף הלקוח, לרבות השיער, לא יחזור לשימוש בלקוח אחר אלא לאחר שעבר ניקוי וחיטוי או עיקור, לפי הענין, כאמור בתקנה 15(ב).

15. שיטת ניקוי וחיטוי

- (א) לניקוי הציוד והרהיטים יש להשתמש בסבון או דטרגנט ומים חמים.
- (ב) כלי העבודה, ינוקו ויחוטאו או יעוקרו, לפי הענין, בהתאם לשיטה המפורטת בתוספת הרביעית.

16. אוורור

- העסק יהיה מאוורר היטב באחת מדרכים אלה:
 - (1) חלונות הנפתחים אל אויר החוץ;
 - (2) מערכת אוורור מכנית.

17. טמפרטורה

הטמפרטורה בעסק לא תפתח מ-18 מעלות צלזיוס ולא תעלה על 25 מעלות צלזיוס.

18. תאורה

באזורי העבודה של העסק תהיה תאורה בעוצמה של 300 לוקס לפחות, למעט בחדרי עיסוי וחדרי התרגעות.

19. מגבות וחלוקים

מגבות, חלוקים וסדינים, למעט אלה לשימוש חד-פעמי, יכובסו בדטרנגט ובתמיסת נתרן תת-כלורי (אקונומיקה) אחרי כל שימוש בהם בטיפול בלקוח.

20. לבוש ונקיון העובד

לא יעסוק אדם בעסק אלא אם כן הוא -

- (1) לובש בגדים נקיים או חלוק המיועדים אך ורק לעבודה;
- (2) מקפיד על נקיון גוף.

21. בריאות העובד

לא יעסוק אדם ולא יעבוד בעסק עובד אם נתקיים בו אחד מאלה:

- (1) יש לו מחלה מידבקת;
- (2) הוא מסרב לעבור או אינו עובר בדיקה רפואית שהמנהל דרש.

22. הגיינה של העובד

מיד בתום כל טיפול, לפני כל הפסקה בטיפול או בשעת מעבר ממטופל למטופל, ירחץ המטפל את ידיו במים זורמים ובסבון או בתכשיר לניקוי ידיים.

23. סירוב לטיפול

בעל עסק או עובד מעובדיו רשאי לסרב לטפל באדם הנגוע במחלת עור הנראית לעין או בכינים.

24. דימום

- (א) לא ישתמש אדם בעסק בגופרת האלומיניום מוצק כדי לעצור דימום.
- (ב) עצירת דימום תיעשה, תוך שימוש בכפפות חד-פעמיות, באבקות או נוזלים, באמצעות כלים חד-פעמיים או כלים שאינם באים במגע ישיר עם המטופל.

25. תמרוקים

- (א) כל התמרוקים המשמשים בעסק יהיו בעלי רישיון של משרד הבריאות לפי צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (תמרוקים), התשל"ג-1973.
- (ב) מריחת משחות על העור תיעשה בכלים מחוטאים או חד-פעמיים.
- (ג) פיזור אבקות ייעשה מכלים לזריה באמצעות חומר חד-פעמי.

25א. שלט (תיקון: תשנ"ה)

בעל עסק יציג בעסק, במקום בולט לעיני לקוחותיו, שלט בגודל שלא יפחת מ-45 סנטימטרים על 60 סנטימטרים, בנוסח כמפורט בתוספת החמישית, באותיות שגודלן לא יפחת מ-7 מילימטרים.

26. תחילה **

תחילתן של תקנות אלה שלושה חודשים מיום פרסומן.

27. הוראות מעבר

המנהל רשאי, לפי בקשת בעל עסק, לפטרו מהוראות מסוימות של תקנות אלה, לתקופה שהוא יורה, אם ביום תחילתן של תקנות אלה כבר התנהל העסק לפי רישיון תקף.

תוספת ראשונה

(תקנה 1)

חמרי חיטוי לכלי עבודה

1. תכשירים על בסיס כלור זמין:
א. תמיסה מרוכזת של תת כלורית הנתרן - בהתאם לתקן ישראלי 261;
ב. כדורים המכילים Sodium dichloroisocyanurate (NaDDC), בתנאי שיתן לא פחות מ-300 חלקים למליון כלור זמין;
2. תכשיר אחר שאישר המנהל.

תוספת שניה

(תקנה 1)

תכשירים לחיטוי עור

1. תמיסה כהלית המכילה 0.5% כלורהקסידין, 70% כוהל אתילי או איזופרופילי ו-1% גליצרין או פרופלין-גליקול;
2. תכשיר אחר שאישר המנהל.

תוספת שלישית (תיקון: תשנ"ג, תשנ"ה)

(תקנה 2)

נהלי עבודה לטיפול

סימן 1 - הרחקת שיער

1. כל החמרים להרחקת שיער לרבות שעווה, סוכר וכו', יהיו לשימוש חד-פעמי ולא ישמשו שימוש חוזר.
2. המטפל ידאג שהלקוח ישטוף את חלק גופו, המיועד לטיפול, במים ובסבון לפני הטיפול.
3. הרחקת שיער בשיטה הכרוכה בפלישה לרקמות הגוף תבוצע בהתאם להוראות אלה:
(1) המחטים וכלי העזר יהיו מעוקרים בהתאם להוראות פרט 4 בתוספת הרביעית.
(2) יש לשים על העור, באזור הטיפול, תכשיר לחיטוי עור למשך 30 שניות.
4. אין להשתמש בתער אלא אם כן הוא לשימוש חד-פעמי.

סימן 2 - מספרה

1. מסביב לצוואר הלקוח יש להניח נייר חד-פעמי או מגבת נקיה שעברה כביסה קודם לכן בטמפרטורה העולה על 60 מעלות צלזיוס.
2. את השיער הגוזז יש לאסוף מיד אחרי הטיפול בכל לקוח אל תוך שקית חד-פעמית ולסלק למכל אשפה מכוסה.
3. אין להשתמש בתער אלא אם כן הוא לשימוש חד-פעמי.
4. אחרי השימוש בכלים הבאים במגע עם השיער, לרבות מברשת ומסרק, יש להרחיק את השיער מכל הכלים, לנקותם ולאחר מכן לחטא אותם בהתאם להוראות התוספת הרביעית.

סימן 3 - כתובות קעקע

1. אין להשתמש במחט אלא אם כן היא לשימוש חד-פעמי או חוטאה בהתאם להוראות התוספת הרביעית.
2. הצבעים לכתובות קעקע לא יכילו עופרת או חומר אחר המזיק לבריאות.
3. אין להשתמש בצבע שהיה במגע עם מחט ששימשה לטיפול בלקוח אחר.
4. אין לנקות מחט בתמיסה שבה נוקתה מחט ששימשה לטיפול בלקוח אחר.
5. אין לעשות כתובת קעקע בלקוח עם נגע עור, ללא אישור מאת רופא מורשה.
6. המטפל ילבש כפפות חד-פעמיות בעת הטיפול בלקוח.
7. לפני כל טיפול ירחץ המטפל ידיים במים זורמים ובתכשיר לניקוי ידיים.
8. על משטח העבודה יש לפרוס מגבת לשימוש חד-פעמי.
9. יש לחטא בתכשיר לחיטוי עור את אזור הגוף המיועד לטיפול, במשך 30 שניות.

סימן 4 - ניקוב אוזניים לעגילים

1. ניקוב תנוך אוזן לצורך התקנת עגילים בו, ייעשה באחת משיטות אלה:
 - (1) בשיטת קורן (Coren) משתמשים במנשא בצורת U שבזרוע אחת שלו נמצא העגיל ובשניה נעשה הניקוב, עם פריטים מעוקרים לשימוש חד-פעמי;
 - (2) בשיטת אינוורנס (Inverness) בה משתמשים באקדח הנטען בשני עגילים ושני תפסים מעוקרים הסגורים באריזת פלסטיק חד-פעמית.
2. אין לנקב אוזניים לצורך עגילים באמצעות -
 - (1) מחט ופקק;
 - (2) דקירה באקדח המצויד במחט רב-שימושית;
 - (3) אקדח מטיפוס קרמן (Carmen), קארס (Caress), או הוייט-קני-מיד (Hewitt-Kenny-Mede) הבא במגע עם עור האוזן.

3. על ניקוב אוזניים לצורך התקנת עגילים בהן יחולו ההוראות הבאות:
 - (1) לפני כל ניקוב ירחץ המטפל ידיים במים ותכשיר לניקוי ידיים;
 - (2) על משטח העבודה יש לפרוס מגבת לשימוש חד-פעמי;
 - (3) יש לחטא בתכשיר לחיטוי עור את תנוך האוזן, באזור המיועד לניקוב, במשך 30 שניות.
 - (4) יש להדק את הסגר לעגיל בעזרת פד גזה סטרילי;
 - (5) יש להסביר ללקוח כיצד יטפל באזור הניקוב בימים הראשונים שלאחר הניקוב.

סימן 5 - סאונה

1. לכל לקוח יסופק זוג נעליים מפלסטיק או מחומר אחר שניתן לניקוי ולחיטוי בנקל.
2. הנעלים ינוקו ויחוטאו אחרי כל שימוש באופן המפורט בסעיפים 1 ו-2 בתוספת הרביעית.
3. בעסק תהיה מקלחת, עם מים חמים וקרים בכל עת.
4. לכל לקוח יסופק סבון לשימוש חד-פעמי.

סימן 6 - מכון עיסוי

1. המטפל ידאג שהלקוח יתקלח לפני העיסוי.
2. לכל לקוח יסופק זוג נעליים מפלסטיק או מחומר אחר שניתן לנקות ולחטא בנקל.
3. הנעליים ינוקו ויחוטאו אחרי כל שימוש באופן המפורט בסעיפים 1 ו-2 בתוספת הרביעית.
4. לכל לקוח יסופק סבון לשימוש חד-פעמי.
5. מיטת הטיפולים תהיה מכוסה בסדין לשימוש חד-פעמי או בסדין שיוחלף לאחר כל טיפול בסדין מכוסב ונקי.

סימן 7 - פדיקור ומניקור

1. ליד מקום הטיפול יהיה כיוור נמוך לניקוי הרגליים ובו מים חמים וקרים.
2. המטפל ידאג שהלקוח ינקה את הרגליים, או הידיים, לפי העניין, לפני הטיפול.
3. יש לחטא את כל הכלים המשמשים בטיפול פדיקור או מניקור על ידי השרייתם, למשך 30 דקות לפחות, בתמיסה המכילה כוהל 70% או תמיסה המכילה 300 חלקים למיליון כלור זמין.
4. יש להחליף את כל הנוזלים המשמשים בטיפול לאחר כל טיפול.

תוספת רביעית (תיקון: תשנ"ג) (תקנה 15)

אופן ניקוי, חיטוי ועיקור כלי עבודה

1. קודם לכל פעולת חיטוי או עיקור, ינוקו כלי העבודה באופן יסודי כמפורט להלן:
 - (1) שטיפה במים זורמים;
 - (2) ניקוי בדטרגנט;
 - (3) פעולה מכנית או שפשוף;
 - (4) שטיפה חוזרת במים זורמים;
 - (5) ניגוב או ייבוש אחר.
2. תער וכלי העבודה שאינם פולשים לרקמות הגוף, למעט כלים הבאים במגע עם שיער, ינוקו ולאחר מכן יחוטאו אחרי כל טיפול בלקוח כמפורט להלן:
 - (1) שטיפה במים ודטרגנט או סבון;
 - (2) שטיפה במים זורמים, ניגוב או ייבוש;
 - (3) השרייה בחומר חיטוי במשך חצי שעה;
 - (4) שטיפה במים זורמים וייבוש.
3. כלים הבאים במגע עם שיער ינוקו באופן יסודי אחרי כל לקוח, ואם ניתנים לפירוק, יפורקו וינוקו החלקים ולאחר מכן יחוטאו באחת השיטות הבאות:
 - (1) חימום באויר בטמפרטורה של 60 מעלות צלזיוס לפחות במשך 5 דקות;
 - (2) השרייה בתמיסת 300 חלקים למיליון כלור זמין למשך 10 דקות לפחות, ולאחר מכן שטיפה במים זורמים וייבוש. תמיסה זו מתקבלת על ידי מיהול תמיסה מרוכזת המכילה 3.5% כלור זמין במים 1:100 (כף לליטר מים) או המסת כדור NaDCC לפי הוראות היצרן.
 - (3) שיטה אחרת שאישר המנהל.
4. כלי העבודה שפולשים לרקמות הגוף או חותכים אותן כגון מחטים ינוקו באופן יסודי לאחר כל טיפול בלקוח ולאחר מכן יעברו עיקור באחת השיטות הבאות:
 - (1) באוטוקלב, בקיטור של 121 מעלות צלסיוס במשך 15 דקות לפחות;
 - (2) בחום יבש בתנור, בטמפרטורה של 170 מעלות צלסיוס, במשך שעה לפחות;
 - (3) טבילה בתמיסת גלוטראלדהיד 2% במשך שעתיים לפחות, ולאחר מכן שטיפה במים מעוקרים.

תוספת חמישית (תיקון: תשנ"ה) (תקנה 25א)

נוסח השלט

לפניך הכללים החשובים שסייעו לך להימנע מהידבקות במחלות:

1. השימוש בתער מותר רק אם הוא חדש ובשימוש חד פעמי.

2. דיקור, ניקוב אוזניים וקעקוע, חייבים להיעשות אך ורק באמצעות מחטים חד-פעמיות או במחטים שעברו חיטוי ועיקור.
3. במקרה של דימום יש להשתמש בכפפות חד-פעמיות. את הדם יש לעצור באמצעות מגבוני נייר חד-פעמיים.
4. במקום זה חייבות להיות לפחות שתי ערכות של כלי עבודה; כשאחת בשימוש השנייה בחיטוי.
5. הטיפול ייעשה אך ורק בכלים שעברו חיטוי קודם לכן.
6. מגבות, סדינים וחלוקים, דורשים כביסה יסודית בטמפרטורה של 60 מעלות צלזיוס לפחות באמצעות חומרי חיטוי כגון אקונומיקה, לאחר כל שימוש; לחלופין, ניתן להשתמש במגבות נייר חד-פעמיות.
7. לפני שמטפלים בך, חייבים לרחוץ את הידיים במים זורמים ובסבון.
8. היגינה אישית כוללת הופעה נקיה ובגדים המיועדים לעבודה בלבד.
9. משטחי העבודה במקום זה, חייבים להיות נקיים תמיד.
10. כל התכשירים והתמרוקים שבשימוש במקום זה, חייבים להיות בפיקוח משרד הבריאות.

* ק"ת תשנ"ג, 34, 862; תשנ"ד, 626; תשנ"ה, 378.

** התקנות פורסמו ביום 10.11.92.